

نویسنده: خبریال لبنان در هیئت تحریر سایت کریدل.

منبع و تاریخ نشر: کریدل «2025-07-16».

برگردان: پوهندوی دوکتور سیدحسام «مل» .

طرح‌ها یا پلان‌های ترکیه برای فرمانروایی یا حکومت بر طرابلس، از طریق عملیات مخفی در دمشق

Turkiye's plans to govern Tripoli, via covert ops in Damascus

آنکارا که از کنترل قابل توجه خود بر شمال سوریه و عراق ناراضی است، به دنبال ایجاد جای پای سیاسی، امنیتی و اقتصادی در شمال لبنان است - در حالی که بیروت با ناتوانی نظاره‌گر است.

Unsatisfied with its significant control over northern Syria and Iraq, Ankara is seeking to establish a political, security, and economic foothold in northern Lebanon – while Beirut watches impotently.

عکاسی توسط کریدل

در حالی که لبنان با بحران‌های داخلی بی‌شمار و پیامدهای ژئوپلیتیکی جنگ اخیر اسرائیل و ایران دست و پنجه نرم می‌کند، ترکیه مخفیانه در حال گسترش نفوذ خود به خاک لبنان - به ویژه در شهر شمالی طرابلس و اطراف آن - است.

پروژه آنکارا دیگر محدود به کمک یا برنامه‌های آموزشی برای جوامع سنی مورد علاقه در کشور لبنان نیست؛ اکنون ابزارهای بسیار پیچیده‌تری را در بر می‌گیرد: اعطای تابعیت، تبلیغات مذهبی، نفوذ در زیرساخت‌های حیاتی و یک دستگاه امنیتی که مستقیماً توسط اطلاعات ترکیه که از دمشق فعالیت می‌کند، اداره می‌شود.

طرابلسی که از دمشق هدایت می‌شود

منابع امنیتی به روزنامه «کریدل» اطلاع داده‌اند که طرابلس، بزرگترین شهر در شمال لبنان، اکنون منطقه نفوذ اصلی ترکیه است - که توسط اطلاعات ترکیه از طریق یک دفتر میدانی مستقر در منطقه مزه دمشق مدیریت و نظارت می‌شود. این عملیات توسط افسر ترک، آ.س، نظارت می‌شود که یک شبکه اطلاعاتی میدانی را در طرابلس اداره می‌کند و وظیفه آن نظارت بر تحولات سطح خیابان، هماهنگی فعالیت‌های سیاسی و مذهبی، جمع‌آوری اطلاعات و ایجاد یک پایگاه قدرت نرم پایدار ترکیه در لبنان است. آنکارا بیش از یک دهه است که زیرساخت‌های قدرت نرم را در سراسر شمال لبنان جمع‌آوری می‌کند. سازمان‌هایی مانند آژانس همکاری و هماهنگی ترکیه (TIKA) و بنیاد دیانت، حضور بشردوستانه، مذهبی و آموزشی ترکیه را افزایش داده‌اند و جوامع سنی فقیر در طرابلس، مینی، دینی، عکار و جاهای دیگر را هدف قرار داده‌اند. این آژانس‌ها کمک‌های غذایی و مالی، صدها بورسیه سالانه ارائه می‌دهند و مساجد، مدارس و مراکز فرهنگی را مدیریت می‌کنند.

اما حساس‌ترین ابزاری که آنها به کار گرفته‌اند، اعطای شهروندی ترکیه به صدها خانواده لبنانی به بهانه اصل و نسب عثمانی یا ترکمن است. این عمل، جمعیتی با وفاداری دوگانه - لبنانی-ترکی - را به وجود آورده است که آنکارا می‌تواند در هر درگیری منطقه‌ای یا داخلی آینده آن را فعال کند. این هم یک پایگاه قدرت نرم و هم یک اهرم بالقوه نفوذ سیاسی است.

بازوی امنیتی: از مزه تا طرابلس

اما در پشت پوشش «آژانس‌های غیرنظامی»، یک عملیات اطلاعاتی ترکیه با مدیریت دقیق نهفته است. به گفته منابع «کریدل»، افسر ترک «آ.س»، که ریاست ایستگاه سوریه را بر عهده دارد، بر یک پست میدانی در طرابلس نیز نظارت دارد که توسط فردی به نام «م.س» اداره می‌شود.

م.س. آزادانه در مناطق شمالی شهر تردد می‌کند و از آنکارا پشتیبانی لجستیکی و فنی مستقیم، از جمله دستگاه‌های ارتباطی ماهواره‌ای برای جلوگیری از رهگیری توسط شبکه‌های لبنانی، دریافت می‌کند.

او همچنین شبکه ای از عوامل محلی را اداره می کند که با هماهنگی ساختارهای اجتماعی و مذهبی تحت نظر شخصی به نام «آ.ع.» فعالیت می کنند. این شخص بر یک شبکه اطلاع رسانی مذهبی در باب التبانہ نظارت دارد. این ابتکار که تحت عنوان «اسلام میانہ و ترکی» فعالیت می کند، در واقع در حال ایجاد یک ماتریس اجتماعی همسو با آنکارا است..

اهداف: بندر، فرودگاه، پالایشگاه

جاه طلبی های ترکیه در شمال لبنان - همانند شمال سوریه و عراق - فراتر از نفوذ اجتماعی است؛ این کشور قصد دارد زیرساخت های استراتژیک حیاتی را ایجاد و کنترل کند:

اول، آنکارا به دنبال تبدیل بندر طرابلس، یکی از بزرگترین بنادر شرق مدیترانه - که از نظر اندازه و عمق از بندر تل آویو بزرگتر است - به یک قطب لجستیکی برای انتقال کالاهای ترکیه به سوریه و احتمالاً عراق است. شرکت های ترکیه ای پیش از این علاقه خود را برای سرمایه گذاری و ارتقاء تأسیسات این بندر که در نزدیکی مرز سوریه قرار دارند، به استانداردهای بین المللی ابراز کرده اند.

دوم، ترکیه قصد دارد از طریق بودجه غیرمستقیم ولابی های سیاسی محلی، باند فرودگاه قلیعات، واقع در شمال حلبا، را دوباره فعال کند. هدف آن ایجاد یک کریدور هوایی استراتژیک بین ترکیه و شمال لبنان است که در آینده می تواند کاربردهای نظامی یا لجستیکی داشته باشد.

سوم، و شاید خطرناک ترین از همه، آنکارا در حال مانور برای کنترل پالایشگاه بدوای است که هنوز به بقایای زیرساخت خط لوله ترانس عربی (TAPLINE) متصل است. خط لوله تاپ لاین که در دهه ۱۹۴۰ ساخته شد، نفت عربستان سعودی را از طریق شام به سواحل مدیترانه، از دمام به صیدا از طریق سوریه و شمال لبنان - از جمله پالایشگاه بدوای - منتقل می کرد. اگرچه در دهه ۱۹۸۰ تعطیل شد، اما بخش هایی از زیرساخت های آن باقی مانده است و این پالایشگاه را به یک گره انرژی و سوسه انگیز برای هر جایگزین منطقه ای آینده برای حمل و نقل نفت مستقر در خلیج فارس تبدیل می کند.

برای آنکارا، کنترل یا حتی مدیریت مشترک این تأسیسات، به آن سهم انرژی استراتژیک در شرق مدیترانه می دهد.

صندوق های رأی لبنان: میدان نبرد جدید ترکیه و عربستان

با عقب نشینی جنبش مستقبل سعد حریری، نخست وزیر سابق، از صحنه سیاسی لبنان و فرسایش تسلط عربستان بر جمعیت سنی این کشور، ترکیه خود را برای دستاوردهای سیاسی در انتخابات پارلمانی آینده آماده می کند. به گفته ای منابع کریدل آنکارا از تعدادی

از نامزدها در **طرابلس**، **مینیه** و **عکار** حمایت می‌کند - برخی از آنها اصالت قبیله‌ای ترکمن دارند و برخی دیگر از نظر سیاسی و رسانه‌ای در داخل ترکیه آموزش دیده‌اند. هدف آنکارا صرفاً کرسی‌های پارلمانی نیست، بلکه ایجاد یک بلوک فشار وفادار است که به ترکیه اجازه می‌دهد تا رشته‌های پویایی دولت لبنان را در دست بگیرد - به ویژه که این استراتژی سیاسی مکمل برنامه‌های متمرکز بر زیرساخت‌های آن در شمال است.

در ماه مه 2025، عبدالله ارن، رئیس ریاست جمهوری ترکیه برای ترک‌های خارج از کشور و جوامع مرتبط (YTB)، از شهرهای ترکمن در عکار و طرابلس بازدید کرد. ارن و علی باریس اولوسوی، سفیر ترکیه، از بنای یا دبودی که به مناسبت کودتای نافرجام 2016 در کوآچرا ساخته شده بود، بازدید کردند، در آنجا دعا خواندند و از مردم محلی به عنوان یک قهرمان استقبال کردند.

ارن با اعلام اینکه آنکارا بورسیه‌های تحصیلی برای جوانان در کوآچرا را افزایش خواهد داد، اعلام کرد: «لبنان برای ترکیه اهمیت ویژه‌ای دارد، به ویژه به این دلیل که ترکمن‌های لبنان یکی از اجزای اصیل این کشور هستند.»

امام شیخ محمد معرب، درسخرانی خود در مسجدی در بیره، اظهار داشت: «مسلمانان لبنان خود را بخشی از ترکیه می‌دانند و هر تحولی را در آنجا دنبال می‌کنند.» فعالیت‌های قدرت نرم ترکیه در این شهرها صرفاً نمادین نیستند - بلکه هدف آنها پرورش حس فزاینده وابستگی ترکی در میان مردم محلی است.

در محاسبات استراتژیک آنکارا، طرابلس فقط یک شهر ساحلی نیست. این شهر دروازه شمالی به شام، یک جناح نرم در سیستم دولتی تکه تکه شده لبنان و سکوی پرتابی به سوریه، عراق و اردن است. این مدل، فعالیت ترکیه در شمال سوریه را منعکس می‌کند: حکومت محلی، امنیت موازی و اقتصادی وابسته به لیر ترکیه.

اسرائیل، به نوبه خود، با نگرانی شاهد این تغییر است. بندر طرابلس - بزرگتر، عمیق‌تر و قابل توسعه‌تر از بندر تل‌آویو - یک خطر استراتژیک محسوب می‌شود، به ویژه اگر از طریق کریدور طرابلس به یک مرکز لجستیکی یا امنیتی برای همکاری ترکیه و ایران تبدیل شود.

شبکه نفوذ در شمال لبنان

از زمان بازدید **رجب طیب اردوغان**، رئیس جمهور ترکیه، از روستای **کوآچرا** در سال ۲۰۱۰ - روستایی با ریشه‌های عمیق ترکمن - ترکیه با این منطقه به عنوان امتداد طبیعی حوزه نفوذ خود رفتار کرده است.

طبق اطلاعات به دست آمده توسط کریدل، پایگاه نفوذی که آنکارا در آنجا ایجاد کرده، همچنان فعال و دست نخورده باقی مانده است و اکنون توسط بخش قابل توجهی از شهروندان لبنانی که **تا بعیت ترکیه** را کسب کرده اند، تقویت می شود. تعداد آنها بین (50000) تا (70000) نفر تخمین زده می شود.

منابع در شمال لبنان به کریدل می گویند که طی چند سال گذشته، ترکیه شبکه های چند لایه از روابط ایجاد کرده است. برخی از این روابط موقت و معامله ای بوده اند، در حالی که برخی دیگر استراتژیک تر و پایدارتر بوده اند، مانند ارتباط دیرینه ترکیه با خانواده **مرابی** که متحد کلیدی آنکارا در منطقه محسوب می شوند.

ترکیه همچنین ابزارهای قدرت نرم خود را از طریق سازمان هایی مانند TIKA که انجمن ها و ابتکارات محلی را تأمین مالی می کند، فعال کرده است. نفوذ اجتماعی آن از طریق چهره هایی مانند خالد تدمری و همچنین افراد نزدیک به ایهاب مطر، نماینده مجلس لبنان، گسترش می یابد.

با سقوط دولت بشار اسد، رئیس جمهور سابق سوریه و ظهور احمد الشرع - چهره مورد حمایت ترکیه و رهبر سابق داعش - به ریاست جمهوری سوریه، نفوذ ترکیه در لبنان وارد مرحله ای از «تغییر موضع استراتژیک» شده است و منتظر لحظه مناسب برای فعال شدن در راستای تغییرات منطقه ای است.

اگرچه فعالیت های آنکارا در رسانه ها نسبتاً کم سروصدا باقی مانده است، اما دولت لبنان این تحولات را نادیده نگرفته است. در سال (2020)، سرلشکر عباس ابراهیم، مدیر کل وقت امنیت عمومی لبنان، هشدارهای مستقیمی به شورای عالی دفاع ارائه داد و فعالیت های ترکیه را برجسته کرد و خواستار کنترل های شدید تر بر عملیات خارجی در داخل خاک لبنان شد - هشدار اولیه ای در مورد گسترش احتمالی نقش ترکیه در صورت عدم کنترل.

دوباره «**بلاد الشام**»؟ رسانه های دولتی ترکیه به جای اینکه از کشورهای منطقه با نام یاد کنند، به طور فزاینده ای از لبنان به عنوان بخشی از «**بلاد الشام**» (سوریه بزرگ یا شام) یاد می کنند. در گزارشی که اخیراً توسط خبرگزاری آناتولی منتشر شد، با اشاره به اظهار نظر توماس باراک، سفیر ایالات متحده، در مورد پیوستن مجدد لبنان به منطقه شام، آمده است: «از نظر تاریخی، بلاد الشام از کوه های توروس در جنوب ترکیه تا صحرای سینا در مصر و از مدیترانه تا صحرای عراق امتداد داشت... در دوران اسلامی - به ویژه دوره های اموی و عباسی - لبنان بخشی از استان شام بود.... در دوران عثمانی، لبنان بین ولایت های (استان های) بیروت و دمشق تقسیم شده بود.»

چنین اشاراتی تصادفی نیستند. آنها منعکس کننده دکترین نئوعثمانی گسترده تر **رجب طیب اردوغان**، رئیس جمهور ترکیه، هستند که به دنبال برقراری مجدد حوزه نفوذ ترکیه از طریق ابزارهای غیرسنتی است: آموزش، تجارت، مذهب، تابعیت دوگانه و حکومت محلی.

در یک چرخش ژئوپلیتیکی عجیب، عملیات شمال لبنان ترکیه به لطف عملیات نظامی تحت حمایت ترکیه برای سرنگونی دولت اسد، از دمشق اداره می شود. برکناری او در دسامبر 2024 اکنون امکان وجود یک دفتر فرماندهی ترکیه در **مزه** را با استفاده از بازیگران محلی لبنان فراهم می کند. این نشان دهنده یک تغییر عمیق است: آنکارا دیگر صرفاً لبنان را رصد نمی کند، زیرا اکنون در حال شکل دادن به آن در میدان است.

بدون هیچ استراتژی منسجم لبنانی برای خنثی کردن تجاوزات آشکار و پنهان همسایگان بزرگتر و عدم وجود وزنه های تعادل عربی، بیروت ممکن است به زودی با یک واقعیت جدید روبرو شود: منطقه شمالی آن طبق یک دستور کار خارجی اداره می شود و از امکانات استراتژیک آن برای جاه طلبی های منطقه ای که از پایتخت لبنان عبور نمی کنند، استفاده می شود

2025-07-24 با احترام -----

.....